

- **În perioada 28 iunie-8 iulie 2025**, [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a realizat o cercetare de teren în comunitățile de millet, spoitori turci și davulgii din Constanța, Hârșova, Călărași, Mangalia, în cadrul proiectului *Invisible Minorities. Millet, Turkish Tinsmiths and Davulcu in Dobruja (Romania)*, finanțat de Fundatia Gerda Henkel) (aceste comunități sunt cunoscute în literatura academică ca romi musulmani). Cercetările de teren în aceste localități s-au axat pe perspectiva heteroidentificării și pe realizarea de fotografii în cartierele de millet și spoitori turci din aceste localități. Cercetările de teren au fost urmate de un stagiu de cercetare la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Călărași, în cadrul căruia au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunității de millet din Călărași. Rezultatele proiectului vor fi valorificate într-un volum monografic, care va fi publicat la o editură internațională, după încheierea acestui proiect desfășurat în perioada 2023-2025.
- **În perioada 6-11 iulie 2025**, a avut loc în Rabat (Maroc) Cel de-al V-lea Forum Internațional de Sociologie organizat de Asociația Internațională de Sociologie (ISA). [Ștefania Toma](#) (cercetător ISPMN) a susținut în cadrul conferinței **prezentarea** cu titlul *Return Migration: Rurbanization and Social Inequalities in Romania* (Migrația de întoarcere: rurbanizare și inegalități sociale).
- **Miercuri, 16 iulie 2025**, [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) a acordat un **interviu** ziarului în limba maghiară *Szabadság*, în care a comentat decizia președintelui României, Nicușor Dan, de a ataca la Curtea Constituțională legea adoptată în luna iunie de Parlament, lege care înăsprește pedepsele pentru răspândirea de conținuturi fasciste, legionare, rasiste și xenofobe (Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter fascist, legionar, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război, precum și pentru modificarea Legii nr. 157/2018 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antisemitismului).
- Interviul integral în limba maghiară este accesibil [aici](#).
- **În perioada 17-19 iulie 2025**, [Anca Filipovici](#) (cercetător ISPMN) a participat ca cercetător invitat la lucrările **conferinței** Central European History Convention, organizate la Universitatea din Viena. Congresul a pus bazele unei noi platforme de cercetare în istoria Europei Centrale, pentru schimbul de idei, metodologii și surse, cu accent pe teritoriile fostului Imperiu Habsburgic. În cadrul evenimentului, [Anca Filipovici](#) a participat la diverse paneluri, prelegeri și mese rotunde, alături de specialiști în domeniu din diferite țări.
- **Marti, 29 iulie 2025**, Anca Fillipovici (cercetător ISPMN) a participat în cadrul proiectului tip hackathon Rethinking Holocaust Education la seminarul online de formare a grupurilor de lucru și de dezbateră a principalelor provocări legate de educația pe tema Holocaustului. Întâlnirea a

constituit un prilej de conectare și de consolidare a colaborărilor în cadrul programului. Alături de alți cercetători, educatori și muzeografi din Polonia, Anglia, Israel și Serbia, [Anca Filipovici](#) face parte din grupul de lucru dedicat găsirii strategiilor potrivite în educația privind Holocaustul, care să răspundă pericolului ascensiunii prezente a antisemitismului.

- **Din luna iulie 2025**, [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a devenit membru în colegiul de redacție al *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi* (The Journal of New Approaches in Education), din Turcia. Jurnalul este open access și peer-reviewed și publică articole în domeniul științelor educației. Mai multe despre jurnal și despre condițiile de publicare vedeți [aici](#).

- În **luna iulie 2025**, a apărut în revista internațională ***Family Relations*** articolul intitulat [Emerging Ideas. Transnational family dynamics during the COVID-19 pandemic: A scoping review](#) [<https://doi.org/10.1111/fare.70019>]. Articolul îi are ca autori pe Judit Végh, Bogdan Voicu, Margarida Martins Barroso, Alexandra Deliu, Tali Heiman, [Iulia-Elena Hossu](#) (cercetător ISPMN), Sviatlana Karpava, Armela Maxhelaku, Dorit Olenik-Shemesh, Magdalena Ślusarczyk, Martina Wilsch, Anna Wojtyńska, Brunilda Zenelaga și este open access.

Articolul trece în revistă literatura de specialitate privind implicațiile și efectele pandemiei COVID-19 asupra familiilor transnaționale (TNF), adunând dovezi actualizate despre modul în care pandemia a schimbat dinamica TNF în diferite dimensiuni ale vieții, modul în care aceste familii au făcut față adversității și al felului în care dezbaterile academice recunoaște complexitatea transnaționalității în situații de criză.

Restricțiile de mobilitate și îngrijorările legate de răspândirea bolii au reprezentat provocări semnificative pentru aceste familii. Deși familiile transnaționale au reușit să se adapteze rapid, utilizând tehnologia și soluții inovatoare pentru a-și menține relațiile, pandemia a scos la iveală și inegalitățile sociale. Concluzia articolului subliniază necesitatea unor sisteme de sprijin solide, atât în țările de origine, cât și în cele destinație, pentru a le ajuta să gestioneze circumstanțele dificile care le perturbă rutina zilnică și interacțiunile. Cercetările viitoare ar putea explora și dezvolta în continuare aceste sisteme de sprijin.

Articolul se bazează pe lucrările din cadrul acțiunii COST „Dinamica familiei transnaționale în Europa (TraFaDy)”, CA21143, susținută de COST (Cooperarea europeană în domeniul științei și tehnologiei). Materialul fost redactat de membrii Grupului de lucru 1 – Kinkeeping.

Articolul este disponibil [aici](#).

- În **luna iulie 2025**, a apărut numărul 2/2025 al revistei științifice în limba maghiară „Aetas”. Numărul conține un articol semnat de [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN) intitulat „Székely szombatosok a holokaust idején. Állami erőszak, alkalmazkodás, meneküléstörténet” [Secui sabatarieni în timpul Holocaustului. Violență statală, adaptare, salvare]. Studiul relevă modul în care soarta unei microcomunități religioase din nordul Transilvaniei a fost afectată de violența statului în timpul Holocaustului. Acesta prezintă detalii necunoscute până acum despre istoria

sabatarienilor secui în perioada 1940 și 1944, folosind noi surse arhivistice din România și Ungaria. Textul adoptă o abordare cronologică, metoda aleasă fiind explorarea și interpretarea evenimentelor pe baza surselor. Aflăm despre circumstanțele convertirii acestei populații de la credința iudaică la creștinism în 1940 și despre excesele autorităților locale și ale jandarmeriei maghiare în 1944. Obținem o perspectivă detaliată asupra ghețozării și eliberării lor.

- **În luna iulie 2025**, în cel mai recent număr al revistei *Erdélyi Múzeum*, a apărut recenzia semnată de [Peti Lehel](#) (cercetător ISPMN) intitulată ***Egy „villanyos” személyiséggrajza és villamosítás a szocializmus idejénegy erdélyi kistájon*** (*Portretul „electric” al unei personalități și electrificarea în perioada socialismului într-o mică regiune din Transilvania*), recenzie a volumului lui Gagyí József: *Villanyos és közössége. Villamosítás, modernizáció: történet a Nyárád mentén (1945–1989)*, Cluj-Napoca, Societatea Muzeului Ardelean – Editura Kriterion, 2023, 250 p. Datele bibliografice ale recenziei: *Erdélyi Múzeum*, Anul LXXXVII, nr. 2, 2025, pp. 189–193.

- **În luna iulie 2025**, în numărul 2 din anul 2025 al revistei de științe sociale *Regio* a apărut articolul intitulat *„Az RMDSZ és a romániai magyarok a 2024. júniusi választásokon”* [*UDMR și maghiarii din România la alegerile din iunie 2024*], semnat de [István Gergő Székely](#) (cercetător ISPMN) și Tibor Toró (conferențiar, Universitatea Sapientia, Cluj). Articolul (în limba maghiară) poate fi accesat [aici](#).

- **În luna iulie 2025**, a apărut volumul *„Zwischen 'Selbsthilfe' und 'Fremdsteuering'. Zur politischen Geschichte der Deutschen in Rumänien in den 1930er Jahren”* [Între „autoajutorare” și „control extern”. Istoria politică a germanilor din România în anii 1930] editat de Enikő Dácz, Florian Kühner-Wielach și Tobias Weger. Volumul publicat la Editura Friedrich Pustet din Regensburg (Germania) cuprinde lucrările prezentate la conferința internațională organizată la Cluj-Napoca în 2019 de către ISPMN, în parteneriat cu Institutul pentru Studierea Culturii și Istoriei Germane din Europa de Sud-Est al Universității „Ludwig Maximilian” (IKGS, München, Germania) și Grupul de Cercetare pentru Studii Transilvănene (Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde, Heidelberg, Germania).

Odată cu ascensiunea național-socialismului în Germania, tendințele naționaliste s-au intensificat în rândul germanilor din România. Contribuțiile din acest volum explorează contextul în care s-a desfășurat acest proces și la ce niveluri sociale, regionale și culturale s-a resimțit această influență în anii 1930 – între auto-organizare și patronajul Germaniei. Printre temele abordate se numără întrebări generaționale, emanații culturale, rolul Bisericii Evanghelice, importanța femeilor și diferite caracteristici regionale. Mai multe detalii despre volum vedeți [aici](#).

- **Vineri, 8 august 2025**, [Peti Lehel](#) (cercetător ISPMN) a susținut o **prelegere** în cadrul colocviului științific „Lumea ceangăilor în cărțile apărute despre noi”, eveniment organizat cu prilejul Sărbătorii Lujzikalagorenilor din Lume, alături de academicianul Péntek János,

academicianul Tánczos Vilmos și alții. Comunicarea, intitulată *Migrația și posibilitățile unei noi identități la ceangăii din Moldova*, a abordat impactul stratificării sociale a societății moldovene asupra migrației, precum și reinterpretările identitare ale etnicității în rândul migranților aflați în străinătate.

- **Miercuri, 13 august 2025**, [Csongor Könczei](#) (cercetător ISPMN) a susținut o **prelegere** în cadrul Taberei Internaționale de Folclor din Răscruți, ediția a XXXIII-a, organizată de către Fundația „Kallós Zoltán” cu titlul *Ördöngösfűzes táncagyománya* [Despre cultura de dans tradițional din Fizeșu Gherlii]. Tema principală a prelegerii susținute – după o scurtă prezentare a comunei Fizeșu Gherlii – a constat în prezentarea, cu suportul unor culegeri folclorice din anii 1950-2000, a muzicii și dansului tradițional din zona nordică a Câmpiei Transilvaniei, o zonă etnografică de intersecție între culturile diferitelor comunități etnice conlocuitoare (români, maghiari și romi).

- **Sâmbătă, 23 august 2025**, [Peti Lehel](#) (cercetător ISPMN) a dialogat, în cadrul Celei de-a XV-a ediții a Zilelor Filmului Maghiar de la Cluj (Festival de Film organizat de Casa Tranzit), cu regizoarea Maksay Ágnes pe marginea filmul „Hegyeken, völgyeken zengedezve járnék...” – Portréfilm Nyisztor Ilona csángó énekesről („Prin munți și văi, cu cântec răsunând...” – Film/portret despre Ilona Nyisztor, cântăreață populară de grai ceangăiesc, Videopontes, 2025), proiectat în cadrul festivalului. Discuția a abordat împrejurările realizării filmului și schimbările sociale ce au loc în comunitățile de ceangăi.

- **În perioada 24-30 august 2025**, [Adriana Cupcea](#) (cercetător ISPMN) a participat la Cel de-al XXIII-lea Congres Mondial al Asociației Internaționale pentru Studiul Religiilor (IAHR), care s-a desfășurat la Cracovia, Polonia. [Adriana Cupcea](#) a susținut **prezentarea** cu titlul *Guvernanța Islamului în România, post 1990. Dinamici locale*, în cadrul panelului *Muslim religious bureaucracies and governance of Islam in post-communist Eurasia*.

În cadrul panelului au susținut prezentări: Egdunas Raciū (Vytautas Magnus University, Lituania), Daniel Vekony (Vytautas Magnus University, Lituania), Mateusz Chudziak (SGH Warsaw School of Economics, Polonia), abordând subiectul guvernanței Islamului în Asia Centrală, respectiv Ungaria și Polonia. Mai multe detalii despre program puteți găsi [aici](#).

- **Începând cu luna august 2025**, [Peti Lehel](#) (cercetător ISPMN) și Szabó Árpád Tőhötöm (UBB, Departamentul de Etnografie și Antropologie Maghiară) au preluat redactarea numărului etnografic al revistei *Erdélyi Múzeum*. Revista de științe umaniste și sociale a Societății Muzeului Ardelean este clasificată CNCS B și ERIHPLUS.

- **În luna august 2025**, a apărut în jurnalul științific *Global Networks* **articolul** semnat de Viorela Ducu, [Iulia-Elena Hossu](#) (cercetător ISPMN) și Áron Telegdi-Csetri intitulat “The Well-Being of

Transnational Families: Views and Relationality”.

Bunăstarea indivizilor este un concept complex și controversat ce a fost cercetat pe larg în științele sociale. Cu toate acestea, bunăstarea familiilor, ca fiind mai mult decât suma bunăstării membrilor săi, nu a fost abordată până la această oră. În studiul de față se accentuează sensul colectiv, relațional și procesual al bunăstării familiei în cadrul familiilor transnaționale ucrainene și moldovenești prin pluralitatea vocilor care aparțin atât adulților, cât și copiilor. Părinții migrează pentru a asigura bunăstarea copiilor lor, inclusiv sănătatea lor, care este esențială pentru bunăstarea familiei. Prin urmare, autorii accentuează apariția unui conflict între bunăstarea materială și cea emoțională, familiile transnaționale încearcând să echilibreze cele două dimensiuni. În acest proces familiile fac apel la decizii și strategii comune, precum și la redistribuirea rolurilor și responsabilităților. De-a lungul timpului, membrii familiei, inclusiv copiii, își reprezintă bunăstarea în mod colectiv, ca fiind „bunăstarea noastră”, cea care este o unitate sau un întreg relațional, iar bunăstarea lor individuală rămâne într-un plan secund.

Datele articolului: “The Well-Being of Transnational Families: Views and Relationality.” *Global Networks* 25, no. 4: 25, e70031. <https://doi.org/10.1111/glob.70031> [Open Access]. Articolul este publicat în sistem Open Access și este disponibil [aici](#).

- Cei interesați de evenimentele organizate de către ISPMN pot accesa pagina noastră de internet. Pentru mai multe detalii în legătură cu aceste evenimente aceștia sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro, urmând ca cercetătorii implicați să le pună la dispoziție mai multe materiale.